

על החוק והתקנות להסדר התדייניות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה – 2014

מאת אמיר זימן, מגשר ועו"ד (מרץ 2018)

החוק להסדר התדייניות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה – 2014, שנכנס לתוקף ביולי 2016, יוצר מהפכה של ממש בכל הקשור ליישוב סכסוכים בין בני זוג (נשואים או שאינם נשואים, גרושים או פרודים) ובין הורים וילדיהם.

עד כניסת החוק לתוקף, כאשר אחד מבני הזוג היה מעוניין להתגרש ובן הזוג היה מסכים או לכל הפחות היה מוכן לשיתוף פעולה, יכלו בני הזוג לפנות למגשר/ת על מנת לקיים ביניהם הליך של גישור להסדרת כל הנושאים הרלוונטיים לסיום הנישואין (משמורת, זמני שהות ומזונות ילדים, קבלת החלטות בנושאי בריאות וחינוך, חלוקת רכוש וכיו"ב), להעלותם על הכתב ולחתום על הסכם בפני עורך/כת דין, אותו היו מגישים לקבלת תוקף של פסק דין ומשם פתוחה הדרך להשלמת הליך הגירושין בבית הדין הדתי.

גם כאשר בני זוג כבר גרושים ואינם מסכימים בנושאים מסוימים, כל עוד הם משתפים פעולה, ניתן היה לפנות לאיש מקצוע, למשל מתאם הורי, שסייע בידם להגיע להסכמות.

אולם, כאשר אחד מבני הזוג לא שיתף פעולה, לא היתה ברירה בידי הצד המעוניין, והדרך היחידה שעמדה בפניו היתה פתיחה בהליכים משפטיים לגירושין או לקבלת החלטה בנושא שבמחלוקת. הליכים משפטיים כאלה הינם הליכים ארוכים מאוד, יקרים מאוד לשני הצדדים, וכואבים מאוד מבחינה רגשית לבני הזוג ובמיוחד לילדיהם.

עם כניסת החוק החדש לתוקף, נשללה האפשרות לפתוח בהליכים משפטיים (למעט במקרים מסוימים שהחוק והתקנות מאפשרים אותם) והדרך היחידה העומדת בפני בני זוג שאינם משתפים פעולה, היא פנייה בבקשה ליישוב סכסוך ליחידות הסיוע שליד בתי המשפט או בתי הדין הדתיים באמצעות המזכירות של אותה ערכאה שיפוטית.

הליך יישוב סכסוך ביחידות הסיוע

יחידות הסיוע נמצאות ליד בתי המשפט לענייני משפחה וליד בתי הדין הדתיים והן נותנות מענה טיפולי לבני משפחה הנמצאים בסכסוך. פועלים בהם עובדים סוציאליים מטעם משרד הרווחה המוכשרים לכך כמגשרים, מטפלים, פסיכולוגים או כמתאמים הוריים. עד לפני כניסת החוק לתוקף, הפנייה אליהם היתה בהסכמה ובד"כ בתי המשפט או בתי הדין היו מפנים אליהם צדדים במהלך ההליך המשפטי, ויחידות הסיוע היו מסייעות לבני המשפחה ליישב את הסכסוך בדרכי שלום. עם כניסת החוק לתוקף, תפקידן של יחידות הסיוע השתנה, הן אמורות לעשות פחות גישורים בתיקים עצמם ובעיקר יקיימו את פגישות המהו"ת (מידע היכרות ותיאום) על פי החוק החדש.

מתוך ההבנה כי, לפחות בשלב הראשון, הסכסוך הוא במהותו טיפולי/רגשי ורק לאחר מכן הוא הופך להיות משפטי, קבע המחוקק כי הצדדים יחויבו להיפגש עם אנשי מקצוע, עובדים סוציאליים ובמידת הצורך עם עורך דין מטעם יחידות הסיוע.

החוק מחייב את הצדדים להגיע ליחידת הסיוע לעד ארבע פגישות ללא עלות. בפגישות אלו ינתן מידע על ההשלכות (משפטיות, רגשיות, חברתיות וכלכליות) של ניהול הליכים משפטיים בנוגע לסכסוך, על הצדדים ועל ילדיהם, ימסר מידע על דרכים אחרות ליישוב סכסוכים בהסכמה ובדרכי שלום ועל דרכים להתמודדות עם השלכותיו וביניהם: ייעוץ, גישור, גירושין בשיתוף

פעולה, טיפול משפחתי או זוגי, ועל השירותים הניתנים לשם כך ביחידת הסיוע, בקהילה ובמגזר הפרטי.

אנשי המקצוע ביחידת הסיוע יעריכו יחד עם הצדדים את צורכיהם ורצונותיהם, ולעניין ילדיהם, גם את טובתם, רצונותיהם וזכויותיהם של הילדים בעניינים הנוגעים אליהם, וינסו לסייע להם לבחון דרכים ושירותים שעשויים לתרום ליישוב הסכסוך ביניהם בהסכמה ובדרכי שלום ולהתמודדות עם השפעות הסכסוך ולתאם עמם תכנית מתאימה להמשך התהליך.

בין היתר, וכשלב ראשון, ינסו אנשי המקצוע לסייע בידי הצדדים לקבוע הסדרים זמניים בהסכמה בעניין מזונות או החזקת ילדים וסדרי קשר (זמני שהות) לתקופת הביניים עד גיבוש הסדר קבוע. הסדרים זמניים אלו יכול ויגובשו ביחידת הסיוע או ביחד עם גורם חיצוני אליו יופנו הצדדים להמשך התהליך.

בתום הפגישות תמליץ יחידת הסיוע לצדדים על ההליך המתאים לדעתה ליישוב הסכסוך ביניהם בדרך של ייעוץ, טיפול משפחתי או זוגי, גישור, גירושין בשיתוף פעולה (משא ומתן שבו כל אחד מהצדדים מיוצג על ידי עורך דין ביחד עם אנשי מקצוע נוספים (איש טיפול לכל אחד מבני הזוג או לשניהם וילידים אם יש צורך ויועץ פיננסי). עורכי הדין מתחייבים שלא לייצג את הצדדים בהליך המשפטי, אם המשא ומתן יכשל).

יש מי שבטעות קורא לחוק "חוק גישור חובה" מתוך הנחה מוטעית שהצדדים מחויבים לקיים הליך גישור ביחידת הסיוע. אולם האמת היא אחרת. ברוב המקרים לא אמורים להתבצע גישורים ביחידות הסיוע אלא יחידות הסיוע אמורות להפנות את הצדדים למציאת אנשי מקצוע מתאימים בעצמם. יחידות הסיוע לא ימליצו שמית על איש מקצוע זה או אחר אלא אמורות להפנות את הצדדים לאתר האינטרנט של משרד הרווחה בו מופיעים בעלי המקצוע שעברו סינון והוכיחו כי הם עומדים בקריטריונים להיכלל ברשימה זו. בהמשך, יופנו הצדדים לרשימת מגשרים שתגובש בקרוב לאחר שלאחרונה (אוקטובר 2017) אושרו תקנות המגשרים. כמובן שהצדדים יוכלו למצוא לעצמם איש מקצוע מתאים, מטפל מגשר וכיו"ב, בעצמם, גם אם אינו מופיע ברשימה.

רק במקרים מסוימים וחריגים, למשל במקרה של סכסוך בעצימות גבוהה תוכל יחידת הסיוע להמליץ לצדדים ליישב את הסכסוך ביחידה עצמה, בעיקר במקרים שבהם יש יתרון יחסי מובהק לניסיון הייחודי שנצבר ביחידות הסיוע. במקרה כזה הזוג יופנה להמשיך את הליך יישוב הסכסוך ביחידת הסיוע לאחר תום פגישות המהו"ת. ולכן, אין מקום לקרוא לחוק "חוק גישור חובה", אם תרצו, זהו "חוק הקשבה חובה".

הפרוצדורה לפתיחת בקשה ליישוב סכסוך ולקיום פגישות המהו"ת

מתוך ההבנה כי כתבי טענות ארוכים לא אחת רק הסלימו את המשבר בין בני הזוג וגרמו לכך שלא ניתן היה לעצור את "כדור השלג", קבע המחוקק כי בקשה ליישוב סכסוך תיפתח בטופס בקשה בלבד בהתאם לרוח החוק שנועדה למנוע פירוט כלשהו של פרטי הסכסוך כדי לאפשר את קיומו המיטבי של ההליך ליישוב הסכסוך בהסכמה. הסטטיסטיקה המוכרת ממדינות בהם קיים הליך דומה מדברת על כך שכ- 80% מהמקרים הנפתחים בצורה כזו וללא כתבי טענות, מסתיימים בהסכם.

כיום, לאחר שחלפו מעל שנה וחצי מכניסת החוק לתוקף, הצטברו נתונים ראשוניים מהם ניתן להסיק מידע לגבי יעילותו של החוק. בינואר 2018 פרסם מכון ברוקדייל מחקר שערך בקרב זוגות שעברו מפגשי מהו"ת ביחידות הסיוע לאחר כניסת החוק לתוקף ומצא כי ב- 15% מהמקרים הצליחו הזוגות לסיים את הסכסוך בהסכם במהלך פגישות המהו"ת, 20% נוספים סיימו את הסכסוך ללא התדיינות משפטית מחוץ ליחידות הסיוע ועוד 15% לא דיווחו על

החלטתם אבל בחרו שלא להמשיך בהליכים משפטיים, כלומר הצליחו ליישב את הסכסוך בדרך אחרת. רק 50% מהזוגות המשיכו לערכאות משפטיות.

נתונים אלו אינם כוללים מידע על כל אותם זוגות שבחרו במודע להגיע להסכם ולאשרו בבית משפט, בין אם במו"מ ישיר, או בגישור או לאחר הליך "גירושין בשיתוף פעולה", מבלי לעבור כלל ביחידת הסיוע.

כבר עתה ניתן לראות את תוצאותיו החיוביות של החוק, הגורם להפחתה של לפחות מחצית מהדיונים והתוצאות בוודאי ישתפרו מכיוון שהמחקר נערך לגבי תקופת החוק הראשונה במהלכה חוו יחידות הסיוע קשיים רבים בין אם בשל מחסור כ"א, בין אם בשל מחסור בבינוי מתאים הנדרש ליחידות הסיוע ובין אם בעומסים שנוצרו עקב פתיחת בקשות כפולות ליישוב סכסוך (אפשרות שבוטלה לאחר שתוקנו התקנות באפריל 2017).

את טופס הבקשה יכול להגיש המבקש עצמו או בא כוחו, שהוא עורך דין, טוען רבני או טוען שרעי, למזכירות בית המשפט או בית הדין הרבני שתעביר את הבקשה ליחידת הסיוע הצמודה. עלות הגשת הבקשה נקבעה בתקנות ל-100 ₪. יחידת הסיוע המקבלת בקשה ליישוב סכסוך, תמציא עותק לצד השני ותזמן את הצדדים לישיבה בהקדם. לישיבה זו חובה על הצדדים להתייצב ואף ניתן להטיל סנקציות ולחייב בהוצאות את מי שלא התייצב.

פגישת המהו"ת הראשונה תיפתח בהיכרות עם הצדדים, בכדי לקבל מהם מידע אודות הסכסוך המשפחתי שנתגלע ביניהם, ובכדי לאפשר לעובדי יחידת הסיוע להעריך את האפשרויות העומדות לפתרון הסכסוך. בפגישה הראשונה יהיו נוכחים הצדדים לבדם ללא מלווים וללא באי כוחם, במידה והם מיוצגים, וזאת על מנת לאפשר מיצוי ההליך הטיפולי. אם עובדי יחידת הסיוע יסברו שיש צורך בנוכחות גורם נוסף לטובת הצלחת ההליך הטיפולי, ולשם קידום האפשרות לפתרון הסכסוך מחוץ לכותלי הערכאה השיפוטית, ניתן יהיה לזמנו וניתן יהיה לקיים עם הצדדים מפגשים פרטיים או משותפים, לפי שיקול דעת עובדי יחידת הסיוע.

מכיוון שבאי כוח הצדדים לא ינכחו בפגישה הראשונה, לא יעשה בה כל ניסיון ליישב את הסכסוך מבחינה משפטית. אולם מכיוון שמטרת הפגישות היא כן לנסות ולהגיע להסכמות, במיוחד בעניין הסדרים זמניים למזונות ומשמורת הילדים או זמני שהות עימם בתקופת יישוב הסכסוך, ניתן יהיה לפעול לכך בישיבה הראשונה בתנאי שהצדדים מסכימים לכך, ולאחר שניתנה להם הזדמנות להיוועץ בבאי כוחם.

בתום הפגישה הראשונה תחליט יחידת הסיוע על קביעת מועדים לפגישות נוספות, במידת הצורך. מטרת הפגישות הנוספות היא המשך התהליך הטיפולי אולם אם יועדו פגישות לנושאים משפטיים או לפתרונות הסכסוך המשפטי, אזי רשאים הצדדים לצרף לישיבה את באי כוחם, במידה והם מיוצגים.

בכל מקרה, חובה יהיה לאפשר לצדדים להתייעץ עם באי כוחם או עם כל אדם אחר, במידה וירצו זאת, לפני שייחתם הסכם, או שתתקבל כל החלטה שיש בה התחייבות משפטית, כולל הסכמות לגבי הסדרים זמניים.

מכיוון שבהכרח סכסוכים מסוג זה משפיעים גם על הילדים, שאינם צד ישיר להליך, מצא המחוקק לנכון לאפשר ליחידת הסיוע להזמין קטין כדי שישמע את עמדתו, צרכיו ורצונותיו, הכל כמובן בהסכמת הוריו. במקרים בהם לדעת יחידת הסיוע זכותו של הקטין עלולה להיפגע אם לא יהיה מיוצג, למשל במקרים בו ברור כי ההורים מקבלים החלטות שלא לטובת הקטין, רשאית היחידה לפנות לערכאה שיפוטית בבקשה למנות לקטין אפוטרופוס לדיון.

בהקשר זה חשוב להדגיש שכל ההליך בפני יחידת הסיוע הינו חשאי ובמיוחד חל חיסיון על פגישה עם קטין.

באילו מקרים יש חובה לפנות בבקשה ליישוב סכסוך ?

החוק חל על כל עניין שבמחלוקת בין בני זוג, נשואים או שאינם נשואים, גרושים או פרודים ועל הורים וילדיהם. במיוחד מדובר בכל עניין הקשור למערכות היחסים בין בני זוג, בכל עניין הקשור לנישואין וגירושין, ביחסי ממון בין בני זוג (למשל סכסוכים כספיים או רכשיים אבל לא נושאי ירושה), נושאי מזונות ומדור לילדים, אפילו ענייני אבהות ואמהות.

לפי תקנה 17 לתקנות, החוק אינו חל ואין צורך לפתוח בקשה ליישוב סכסוך, בתובענות בעניין של סכסוך משפחתי שהוגשו לערכאה שיפוטית לפני 17 יולי 2016. מדובר בתובענות קיימות אך רק לגבי אותם הנושאים שנמצאים כבר בהליך משפטי. לגבי הליכים אחרים – חדשים, בעילות שאינן נמצאות בדיון המשפטי, חל החוק ויש לגביהם צורך לפתוח בבקשה ליישוב סכסוך.

לכאורה, בני זוג המנהלים ביניהם הליכים משפטיים, צריכים להמשיך ולנהל אותם מול הערכאה השיפוטית. אולם, החוק למעשה יוצר הזדמנות חדשה למי שנמצא בהליך משפטי ונגרר אליו בעל כורחו, לעצור את "הקזת הדם", לפתוח בקשה ליישוב סכסוך, בין אם בעילה קיימת ובין אם בעילה חדשה, על מנת לגרום לצד השני להגיע לפגישה ביחידת הסיוע, מתוך תקווה שבדרך זו ובעזרת אנשי המקצוע ביחידת הסיוע, ניתן יהיה לשכנע את הצד השני לשתף פעולה ולבחור בדרך אחרת ליישוב הסכסוך במקום להמשיך בהליכים משפטיים.

באילו מקרים אין חובה לפנות בבקשה ליישוב סכסוך ?

החוק והתקנות מאפשרים לצד מעוניין לפנות בהליך משפטי לבית המשפט או לבית הדין לקבלת סעד במקרים חריגים מאוד שהוגדרו בתקנות. כוונת המחוקק היתה לגרום לכך שעד כמה שאפשר, יעשה ניסיון תחילה ליישב את הסכסוך בדרכי שלום. יחד עם זאת, המחוקק מכיר בכך שיתכן וקיימים מצבים הדורשים התערבות משפטית דחופה או זמנית והוא מתיר במקרים אלו פנייה יישרה לערכאה שיפוטית מבלי לעבור קודם כל ביחידות הסיוע ואלו הם:

בקשה לסעד זמני:

1. לשמירת מצב קיים
2. לעיכוב יציאה מהארץ
3. למתן צו עיקול

רשימה זו אינה רשימה סגורה ויכולים להיות סעדים נוספים שיחסו תחת ההגדרה של "שמירה על מצב קיים", למשל: בקשה להורות על המשך העברת משכורת לחשבון משותף או בקשה להימנע מעשיית פעולה שיש בה כדי לגרום להוצאות מרובות, הברחת רכוש וכיו"ב.

בקשה לסעד דחוף:

1. לאישור פעולה דחופה רפואית בקטין לרבות בדיקה טיפול ואשפוז פסיכיאטרי דחופים כשאינן הסכמה בין ההורים.
2. להנפקת דרכון ולאישור ליציאת קטין לחוץ לארץ לפעילות חינוכית קבוצתית או לצורך אחר שלא היה צפוי קודם לכן כשהיציאה אמורה להתקיים בתוך 30 ימים ממועד הגשת הבקשה, כמובן רק כאשר אין הסכמה בין ההורים.

3. בעניין מזונות או בעניין הבטחת קשר (זמני שהות) של קטין עם כל אחד מהוריו, במקרים חריגים שבהם המתנה לפגישת המהו"ת הראשונה תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדיהם.
4. לצורך הגשת תובענה דחופה לגירושין כשהנתבע המתגורר מחוץ לישראל נמצא בישראל, או בנסיבות מיוחדות אחרות, והכל ובלבד שהמתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים עשויה למנוע את התרת הנישואין.

זו היא רשימה סגורה של מקרים דחופים ובמסגרת הבקשה, יש צורך לפרט מדוע נסיבות המקרה הן דחופות.

מזכירות הערכאה השיפוטית (בית משפט או בית הדין) הונחו שלא לקבל תובענה, וגם לא בקשה לסעד זמני, בלא שהוגשה תחילה בקשה ליישוב סכסוך, למעט במקרים הבאים, שאז אין צורך בהגשת בקשה ליישוב סכסוך: בקשות לסעד דחוף במקרים המפורטים בסעיף 1, 2 ו-4 לעיל ובמקרה של בקשה לצו עיכוב יציאה מן הארץ של קטין שגם אותה אפשר להגיש ללא הגשת בקשה ליישוב סכסוך.

המחוקק מגביל את המבקש ובעקבותיו גם את המשיב, שלא לפרט בבקשה או בתגובה יתר על המידה, מתוך הבנה שכתבי טענות מפורטים מדי עלולים לסכל את מטרת החוק ולמנוע את האפשרות שבעתיד יקיימו בני הזוג הליך ליישוב סכסוך, ומחייב שהבקשה או התגובה יהיו קצרות ותמציתיות ויפיעו בהן רק עיקרי העובדות הדרושות לדיון עם אסמכתאות (לרבות אסמכתאות לעניין הדחיפות) ותצהיר. הערכאה השיפוטית אף רשאית להורות על תיקון או מחיקת בקשה או תשובה לסעד זמני שלא נערכו בצורה קצרה ותמציתית או שכללו עובדות שאינן דרושות לצורך הדיון או שנכתבו בלשון פוגענית, ולחייב את מגישה בהוצאות משפט.

החוק אינו שולל אפשרות להגיש בקשה ליישוב סכסוך גם במקרים המפורטים למעלה אך הוא אינו מחייב זאת. יחד עם זאת, החוק מסמיך את בית המשפט למחוק את הבקשה או להימנע מלדון בה ולהורות למבקש להגיש בקשה ליישוב סכסוך, אם ראה כי לא היתה דחיפות בבקשה. ויתרה מכך, אם מתקיים הליך יישוב סכסוך, יכולה הערכאה השיפוטית להפנות את המבקש ליחידת הסיוע על מנת שהנושא לגביו הוגשה בקשה דחופה ידון גם הוא במסגרת הליך יישוב הסכסוך.

מקרה נוסף בו החוק אינו מגביל הגשת תובענה, אם בשנה שקדמה להגשת התובענה הוגשה כבר בקשה ליישוב סכסוך בין אותם צדדים, ובלבד שחלפה תקופת עיכוב ההליכים.

כמו כן, החוק אינו חל במקרים בהם הפנייה לבית המשפט היא לקבלת סעד לפי החוק למניעת אלימות במשפחה התשנ"א 1991 ולפי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב, 2001. ואינו חל בהליכים שבהם המדינה היא צד לסכסוך המשפחתי.

תקופת עיכוב ההליכים

החוק אוסר על הגשת תובענות לתקופה של 45 ימים מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך. בתקופה זו אמורות להתקיים עד 4 פגישות המהו"ת ביחידות הסיוע ובמידת הצורך, רשאית יחידות הסיוע להאריך תקופה זו בעוד 15 ימים. כמובן שעל פי נוהלי יחידות הסיוע, הארכה כזו תעשה בתיאום ובהסכמת בני הזוג ורק אם יש בה טעם לטובת יישוב הסכסוך בדרכי שלום.

בתום פגישת המהו"ת האחרונה תמליץ יחידת הסיוע לצדדים על הדרך ליישוב הסכסוך ביניהם ולצדדים עומדים 10 ימים כדי לתת תשובתם האם הם מעוניינים להמשיך בהליך חליפי ליישוב הסכסוך.

בתוך 15 ימים מתום תקופת עיכוב ההליכים, ובמידה והצדדים לא הגיעו להסכמות, עומדת למגיש הבקשה הזכות לבחור לאיזו ערכאה שיפוטית (בית משפט או בית דין רבני) להגיש תובענה. בתקופה זו, הצד השני מנוע מלהגיש את התובענה.

מכאן, שתקופת עיכוב ההליכים היא בין 60 ימים ובין 85 ימים לכל המאוחר, עבור מגיש הבקשה, ו-15 יום נוספים לאחר מכן לצד השני, אלא אם הצדדים האריכו אותה בהסכמה.

על פי נוהלי העבודה של יחידת הסיוע, אין כל כוונה למשוך את תקופת עיכוב ההליכים ואת הליך יישוב הסכסוך. אם יחידות הסיוע יראו, כבר בפגישות הראשונות, כי אין תוחלת ליישוב סכסוך בדרכים חלופיות, הם לא יטרחו ולא ימשיכו להשקיע מאמצים עם אותם בני זוג כך שבמרבית המקרים תקופת עיכוב ההליכים תהיה לא יותר מ-60 ימים.

באילו מקרים ניתן לקצר את תקופת עיכוב ההליכים ?

למרות שהמחוקק מכיר בחשיבות האדירה של הניסיונות ליישב סכסוך בדרכי שלום, הוא גם מאפשר את קיצור תקופת עיכוב ההליכים ומשאיר לערכאה שיפוטית את שיקול הדעת להתיר הגשת תובענות עוד בטרם חלפו התקופות האמורות, במקרים מסוימים ואלו הם:

1. לצורך הגשת בקשה דחופה בענין העברת ילד למסגרת חינוכית.
2. לצורך הגשת בקשה דחופה לעניין טיפול פסיכולוגי או בקשה שאינה דחופה בעניין בדיקה, טיפול או אשפוז פסיכיאטרי בקטין.
3. אם לא חלפה יותר משנה מיום הגשת בקשה קודמת ליישוב סכסוך, או מתקיימים או הליכים משפטיים בין הצדדים או שהסתיימו לפני פחות משנה.
4. לצורך הגשת בקשה לסעד דחוף בעניין מזונות או החזקת ילדים וסדרי קשר (זמני שהות), במקרים חריגים בהם המתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדיהם.
5. אם כתובת הצד השני אינה ידועה או שהוא מתגורר מחוץ לישראל או שוהה מחוץ לישראל לתקופה שאיננה מאפשרת את קיום פגישות המהו"ת.
6. לצורך הגשת תובענה אם הוגש כתב אישום נגד הצד השני, עקב עבירות אלימות או מין כנגד בן או בת הזוג או כנגד ילדם של בני הזוג או של אחד מהם.
- 6א. לצורך הגשת תובענה אם אחד הצדדים הוא אסיר או עצור עד תום ההליכים.
7. לצורך הגשת תובענה של אשה הנמצאת במקלט לנשים מוכות.
8. לצורך הגשת בקשה לאכיפה והכרה של פסק דין זר שכן ההליך המשפטי כבר הסתיים ורק מדובר בכיבוד החלטה של ערכאה זרה.
9. לצורך הגשת תובענה לחלוקת רכוש או לפסיקת מזונות אם לאחד הצדדים הוצא צו כינוס או מתנהל בעניינו הליך פשיטת רגל.
10. במקרה חריג שבו המליצה יחידת הסיוע לאפשר הגשת תובענה בעניין מסוים מן הטעם שהמתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדיהם.

באותם מקרים בהם מוגשת בקשה ליישוב סכסוך ביחד עם בקשה לקיצור תקופת עיכוב ההליכים, לא יוזמנו הצדדים לפגישות מהו"ת עד החלטה בבקשה לקיצור תקופת ההליכים.

באילו מקרים ניתן להאריך את תקופת עיכוב ההליכים ?

מצד שני, המחוקק התיר בידי הערכאה השיפוטית את שיקול הדעת להאריך את תקופת עיכוב ההליכים במקרים בהם לא מוצו ההליכים ליישוב הסכסוך בדרכים חליפיות מסיבות שונות ואלו הם:

1. הצד השני גרם לביטול פגישות מהו"ת או לא הופיע אליהן בחוסר תום לב.
2. נבצר מאחד מהצדדים להשתתף בפגישות המהו"ת בתוך התקופה שנועדה לכך בשל אבל, מחלה או מחלה של בן משפחה מדרגה ראשונה.
3. מקרים שבהם אחד הצדדים לבקשה ליישוב סכסוך היה מחוץ לישראל במועד הגשת הבקשה והארכת תקופת עיכוב ההליכים נדרשת כדי לאפשר את קיומן של פגישות המהו"ת ובלבד שאותו צד צפוי לשוב תוך זמן קצר.

נושאים מעניינים נוספים בחוק

החוק מייצר מספר מנגנונים יחודיים ומעניינים. כך למשל:

- על מנת למצות את כל האפשרויות ליישוב סכסוך מחוץ לכותלי בית המשפט, מאפשר החוק לקיים פגישות מחוץ ליחידות הסיוע או באמצעים אלקטרוניים דוגמת סקייפ וכיו"ב, וזאת במקרה ואין באפשרות אחד או שני הצדדים להיות נוכחים.
- על כל ההליכים ביחידת הסיוע חל חיסיון והמידע שנמסר על ידי הצדדים הוא סודי ולא יועבר לערכאה שיפוטית. כזכור, מדובר בהליך טיפולי במהותו ומכאן הסודיות. הצדדים אמורים להיות חופשיים להעלות רעיונות לסיוע הסכסוך בלי שהם יחויבו בהם במידה ולא יתקבלו.
- החוק קובע חובת דיווח על השרים הממונים, משפטים ורווחה, וזאת מכיוון שעד כניסת החוק לתוקף, לא היתה קיימת כל סטטיסטיקה בנוגע לכמות התיקים לגירושין שנפתחים בבתי המשפט ובבתי הדין הדתיים. החוק, אשר נחקק כהוראת שעה לתקופה של 3 שנים, מאפשר איסוף נתונים שמהם ניתן יהיה להסיק מסקנות לקראת העתיד ובמידת הצורך, לשפר אותו או להתאים אותו למציאות.

שאלות ותשובות

- **אני מעוניין/נת להתגרש ובן/בת זוגי מסכים/מה ואנו מעוניינים לקיים הליך גישור. האם עלינו לפתוח בקשה ליישוב סכסוך ?**
במקרה כזה, בו יש הסכמה על הגירושין ועל קיומו של ההליך גישור, אין כל צורך לפנות בבקשה ליישוב סכסוך וניתן לבחור מגשר/ת, על מנת לקיים את הליך הגישור ולהכין הסכם באמצעות עו"ד שאותו תוכלו להגיש לאישור בי"מ.
- **כמה עולה הליך יישוב הסכסוך ביחידת הסיוע ?**
הליך יישוב הסכסוך ביחידת הסיוע הינו ללא עלות והוא כולל עד 4 פגישות. במידה ובני הזוג יגיעו להסכם ביחידת הסיוע, הם יוכלו להגישו לאישור בי"מ ללא עלות נוספת מעבר לתשלום האגרה ששילמו כשנפתחה בקשה ליישוב סכסוך בסך 100 ש"ח.
- **האם אני צריך/כה לשכור עו"ד לשם הגשת בקשה ליישוב סכסוך ?**
ממש לא, בקשה כזו ניתן להגיש בטופס שאורכו עמוד אחד ובו פרטי הצדדים ואין כל צורך בשכירת עו"ד לשם כך, הגם שהדבר אפשרי. יש לשקול הסתייעות בעורך דין

לצורך ליווי בהליך יישוב הסכסוך ובמו"מ שיתפתח במהלכו אולם כאמור, אין כל חובה כזו. מצורף טופס להגשת בקשה ליישוב סכסוך לדוגמא.

• **אנחנו כבר גרושים אך הגרושה/ה לא מקיים/מת את זמני השהות שנקבעו בפסק הדין/בהסכם הגירושין ומתנהל בינינו הליך שהחל לפני כניסת החוק לתוקף – מה עלי לעשות ?**

לכאורה, החוק לא מחייב פתיחת בקשה ליישוב סכסוך במקרה של תיקים שכבר התנהלו לפני 17.7.16 אולם קיימת הזדמנות לעשות כן ולגרום לצד השני להגיע לשולחן המו"מ. במקרה הזה, אפשר להגיש בקשה ישירות לערכאה השיפוטית אולם אנו ממליצים לנסות בכל זאת ליישב את הסכסוך בצורה אחרת ולפתוח בקשה ליישוב סכסוך.

• **ניהלנו הליך גישור שלא צלח, האם עלינו לפתוח בקשה ליישוב סכסוך או לפנות ישר לבי"מ ?**

במקרה כזה, יש להגיש בקשה ליישוב סכסוך אולם ניתן לבקש לקצר את תקופת עיכוב ההליכים לאור העובדה שכבר התקיים הליך גישור שלא צלח. יש סיכוי שבי"מ יעתר לבקשה ובמידה ולא, ניתן לנסות שוב לפנות בבקשה לאחר פגישה ראשונה ביחידת הסיוע ובמידה ובאמת יתברר כי אין כל תוחלת לעיכוב ההליכים.

• **בן/בת הזוג מעוניין/נת להעביר את הילד לבית ספר אחר בניגוד לדעתי – מה עלי לעשות ?**

אפשר להגיש בקשה לסעד זמני לבית המשפט למנוע שינוי המצב הקיים ובמקביל לפתוח בקשה ליישוב סכסוך.

• **בן/בת הזוג הפסיקה/ה להעביר משכורת לחשבון המשותף – מה עלי לעשות ?**
אפשר להגיש בקשה לסעד זמני לבית המשפט למנוע שינוי המצב הקיים או אפילו לבקש לפסוק מזונות זמניים ובמקביל לפתוח בקשה ליישוב סכסוך.

• **הילד צריך לצאת לחו"ל לטיול מטעם בית ספר בעוד שבועיים ובן/בת הזוג לא מסכימה/ה לכך – מה עלי לעשות ?**
אפשר להגיש בקשה לסעד דחוף לבית המשפט להסביר את דחיפות העניין ולבקש להורות על מתן אשור ליציאה לחו"ל, לפי תקנה 12(2).

• **כמה עולה להגיש בקשה ליישוב סכסוך ?**
אגרת פתיחת בקשה הינה 100 ש"ח. לא ניתן להגיש בקשה באופן מקוון ונדרש להגיע פיזית ליחידת הסיוע כדי להגיש את הבקשה.

• **אני מעוניין/נת להגיש בקשה ליישוב סכסוך. האם זה משנה אם אגיש אותה לבי"ד רבני או לבית המשפט למשפחה ?**
הבקשה מוגשת ליחידת הסיוע שליד בית המשפט או בית הדין הרבני. אין משמעות לאן מגישים את הבקשה אולם לזה שיגיש ראשון את הבקשה שמורה הזכות לבחור לאן תוגש התביעה ומה תהיה תכולתה, לאחר תום עיכוב ההליכים ובמידה ולא יסתיים הסכסוך בהסכם. מרוץ הסמכויות בין בתי המשפט למשפחה ובתי הדין הרבניים לא השתנה במובן הזה.

• **בן/בת זוגי פתח בקשה ליישוב סכסוך בבית המשפט וטרם זומנו לישיבת מהו"ת ראשונה. אני מעוניין/נת להגיש בקשה למזונות זמניים, האם עלי להגיש אותה לאותו בית משפט ?**

התשובה היא שלילית, אין חובה להגיש סעד זמני לאותה ערכאה בו נפתחה הבקשה ליישוב הסכסוך וניתן להגיש לערכאה אחרת ובלבד שיש לה סמכות מקומית ועניינית לדון בבקשה. יחד עם זאת, את יתר הבקשות עליך להגיש לאותה ערכאה בה בחרת להגיש את הבקשה הראשונה במידה ואותה ערכאה מוסמכת לכך. לתשומת לבך, במידה והבקשה בכל זאת תועבר ליישוב סכסוך, היא ככל הנראה תופנה ליחידת הסיוע בערכאה בה פתח/ה בן/בת הזוג את הבקשה המקורית ליישוב הסכסוך.

- **אני חושש להציע הצעות פשרה ביחידת הסיוע על מנת שבן/בת זוגי לא ישתמש בזה כנגדי במידה ולא נסיים בהסכם.**
לא אמור להיות כל חשש בעניין הזה מכיוון שההליך ביחידת הסיוע הינו חשאי ולא יועבר לערכאה השיפוטית כל מידע שהועלה בו, במידה וההליך לא יסתיים בהסכם.
- **הבן שלי בן 16 מעוניין להגיע ליחידת הסיוע על מנת להסביר את רצונו לגור איתי ולא עם בן/בת זוגי. האם זה אפשרי?**
ככלל, הפגישות בישיבת הסיוע יהיו בנוכחות הצדדים בלבד והחל מהפגישה השנייה, ניתן לשתף את באי כוח הצדדים במידה והצדדים יהיו מעוניינים בכך. יחד עם זאת, יחידת הסיוע רשאית להזמין לישיבה כל צד אחר שיכול לסייע בהליך, והיא יכולה גם לשמוע קטינים, במידה והוריהם מסכימים לכך. במידה ובן/בת הזוג מסכימים, ניתן יהיה להזמין גם את הבן. במידה ובן/בת הזוג אינם מסכימים, הבן לא יוכל להיות נוכח בישיבה.
- **נאמר לי שלא אוכל להגיש תובענה למזונות או זמני שהות עם הילדים במשך כל תקופת עיכוב ההליכים. מה המשמעות? שלא אוכל לקבל מזונות ולא אוכל לראות את ילדיי בתקופה זו אם לא נגיע להסכמות ביחידת הסיוע?**
ממש לא. החוק מאפשר פנייה ישירה לבית המשפט או לבית הדין הרבני בבקשה למתן סעד זמני למזונות או לקביעת זמני שהות, עוד בטרם התקיימה ישיבת המהו"ת הראשונה. יתרה מכך, גם אם היו כבר ישיבות מהו"ת ועדיין לא הגעתם להחלטה מוסכמת על מזונות זמניים או על זמני שהות, בתקופת הביניים עד הסדר קבע, ניתן להגיש בקשה לבית המשפט לפסיקת מזונות זמניים או לקביעת זמני שהות, לפי סעיף 3 לחוק.
- **אני נכה/מתגורר בחו"ל, וזומנתי ליחידת הסיוע למפגש ראשון לאחר שבן/בת הזוג הגיש בקשה ליישוב סכסוך. אין באפשרותי להגיע בשל מוגבלותי/היעדרותי מהארץ. מה עלי לעשות?**
החוק מאפשר לקיים ישיבות מהו"ת, במקרים במיוחדים, גם מחוץ ליחידות הסיוע, או באמצעות שימוש באמצעי תקשורת וללא התייצבות צד מהצדדים. כל שעליך לעשות הוא להגיש בקשה מתאימה על מנת לאפשר זאת.

אתם מוזמנים להעלות שאלות נוספות ואנו ניתן להן מענה ונצרף לרשימה את השאלה והתשובה

התנגדויות לחוק

ישנם גורמי מקצוע רבים, עורכי דין, טוענים רבניים ושופטים שטוענים שהחוק אינו טוב ורק יפגע בציבור המתגרשים. מצאנו לנכון להביא גם את עמדתם תוך מתן מענה לטענות המועלות:

- **החוק חוקק במחטף ומבלי להתייעץ עם גורמי מקצוע, רגעים ספורים לפני פיזור של הכנסת ה-19.**

האמת היא שהליכי החקיקה של החוק נמשכו קרוב לעשר שנים. הם החלו בעקבות המלצות ועדת שנהב בשנת 2005 ועברו מספר גלגולי חקיקה. גם הנוסח הממשלתי שבסופו של דבר אושר עבר שינויים. בנוסח המקורי, שפורסם להתייחסויות הציבור בחודש מאי האחרון, נקבע הסדר לפיו יבוטל מרוץ הסמכויות אולם בעקבות הטלת וטו של ועדת שרים לחקיקה, עניין ביטול מרוץ הסמכויות הושמט מהצעת החוק.

להצעת החוק הממשלתית מוזגו שלוש הצעות חוק פרטיות דומות במהותן של חברי כנסת מכל סיעות הכנסת. הנוסח המשולב עבר שינויים ומהפכות במשך דיונים רבים בוועדת חוקה חוק ומשפט לאחר שמיעה של גורמים רבים, אנשי מקצוע ומומחים בתחום המשפחה ובתחום יישוב סכסוכים, נציגות ארגוני נשים, נציגות לשכות הסיוע ונציגי בתי הדין הדתיים השונים.

גם לאחר חקיקת החוק התקיימו דיונים רבים לגבי נוסח התקנות שלבסוף הותקנו לאחר מ"מ בו היו מעורבים גורמי מקצוע שונים, נציגי לשכת עורכי הדין, יחידות הסיוע ומשרד המשפטים.

החוק אמנם עבר בכנסת בחצות הלילה, דקות לפני פיזור, ואף בנוכחות של מעט חברי כנסת אולם הסיבה לכך נעוצה בעובדה שלחקיקתו היה רוב מוחלט של כל סיעות הבית. זהו אולי אחד החוקים הבודדים שהיתה לגביהם הסכמה מוחלטת לגבי נחיצותו, הגם שהיו מחלוקות על נוסחו.

- **החוק פוגע בזכות הגישה לערכאות**

זכות יסוד לכל אדם לפנות בכל עת לבית המשפט לקבלת סעד. אולם, זכות זו כפופה לכללים ומגבלות חוקיות שונות. למשל, התיישנות – לא ניתן לקבל סעד בעילה שעברה תקופת ההתיישנות לגביה. כמו כן, לא ניתן לקבל סעד אם המבקש לא עמד בדרישות סדרי הדין הרלוונטיות כמו הגשת כתבי טענות במועדים המתאימים. בנוסף, על מנת לפנות לערכאות יש צורך לעמוד בכללים פרוצדורליים שונים כדוגמת מילוי טפסים, תשלום אגרה והתייצבות לדיונים במועדים שנקבעו.

כל אלו הן מגבלות שלכאורה "מונעות" גישה לערכאות אך לא כך הוא. זכות הגישה לערכאות קיימת אך יש לה כללים ויש לעמוד בהם. כך יש להבין את הוראות החוק החדש.

החוק כלל לא פוגע בזכות הגישה לערכאות, הוא רק מציב תנאים למימושה. על מנת להגיע לדיון בבית המשפט יש לעשות את כל המאמצים לנסות וליישב סכסוך משפחתי מחוץ לכותלי בית המשפט. מי שיעשה זאת אך בכל זאת לא תצלח דרכו, דלתו של בית המשפט פתוחה בפניו.

- **החוק פוגע בזכות הייצוג**

אחת הטענות שנשמעו כנגד החוק היא שהוא שולל את הזכות לייצוג ע"י עו"ד במהלך הליך יישוב הסכסוך.

אחת מהצעות החוק הפרטיות ביקשה למנוע מעורכי דין המייצגים את הצדדים להיות נוכחים במפגשי מהו"ת, מתוך אמונה כי לבאי כוח הצדדים חלק בהחרפת המאבק בין הצדדים. הצעה זו לא התקבלה בנוסח הסופי, בין היתר, על רקע השינוי התפיסתי בשנים האחרונות והמעבר מתפיסה אדוורסרית לתפיסה שיתופית לבירור סכסוכים ובהתאם המעבר מעורך דין אדוורסרי המתמקד רק באינטרסים של הלקוח לעורך דין "פותר בעיות" הנותן משקל לצרכים ולרצונותיו של לקוחו כמו גם לאינטרסים של הצד האחר וההבנה שלבאי כוח הצדדים יש ערך מוסף בסיוע לצדדים להגיע להסכמות

(ד"ר לימור זר-גוטמן וד"ר קרני פרלמן, "עורך הדין פותר הבעיות: שינוי פרדיגמת ההתנהלות המקצועית" הפרקליט נב 547 (התשע"ג);

יחד עם זאת, מתוך ההבנה כי הליך יישוב הסכסוך הוא במהותו טיפולי, ועל מנת לאפשר לצדדים למצות את השלב הזה, קובעות התקנות כי בפגישה הראשונה ינכחו הצדדים ללא באי כוחם ולפגישות הבאות ניתן יהיה לצרפם. התקנות קובעות במפורש כי לא יתקבלו כל החלטות בעלות אופי משפטי או הסכמי מבלי לאפשר לצדדים, באם ירצו זאת, להתייעץ תחילה עם באי כוחם. באופן זה, נמצא האיזון המתאים בין זכות הייצוג ובין הרצון למצות את ההליך הטיפולי.

- **החוק לא נותן מענה במקרים דחופים או מידיים וגורר עיכוב של 70 עד 85 ימים בגישה לערכאות.**

מטרת החוק היתה לאלץ את הצדדים לעשות כל מאמץ ליישב את הסכסוך מחוץ לכותלי בית המשפט. יחד עם זאת, ברור כי קיימים מצבים בהם אין כל טעם או אין אפשרות להליך יישוב הסכסוך. המחוקק גם היה מודע לכך שישנם מצבים בהם נדרש סעד דחוף או זמני שיש לתיתו, במקביל לקיומו של הליך ליישוב סכסוך.

על כן, קבע המחוקק רשימת מקרים מוגבלת מאוד אשר לגביה ניתן לפנות ולקבל סעד דחוף (ראו פירוט למעלה). כמו כן, נקבעה רשימת מקרים, שאינה סגורה, אשר לגביה ניתן לפנות לקבלת סעד זמני שמטרתו היא שמירה על המצב הקיים ועל מנת לאפשר את הליך יישוב הסכסוך מבלי שיתקיימו לחצים חיצוניים מפריעים. כך למשל, אם הצדדים נהגו להשתמש להוצאות הבית בחשבון משותף אליו היו שתי המשכורות נכנסות ועם פרוץ הסכסוך אחד מהם מפסיק להעביר משכורתו לחשבון המשותף, קיים חשש כי מו"מ באווירה של לחץ כלכלי לא יהיה משא ומתן הוגן ועל כן, במקרים כאלו ניתן לפנות לערכאה שיפוטית כדי לקבל צו מזונות זמני או צו להחזרת המצב לקדמותו, דהיינו לחייב המשך העברת המשכורת לחשבון המשותף, וכיו"ב.

- **החוק מאיץ את מרוץ הסמכויות.**

במדינת ישראל קיימת סמכות מקבילה לבתי המשפט למשפחה ולבתי הדין הרבניים בנוגע לתביעות גירושין. סמכות מקבילה זו יוצרת מצב של "מרוץ סמכויות" שמחריף את הסכסוך ומאיץ בצדדים לרוץ ו- "לתפוס" סמכות בערכאה שיפוטית כלשהיא והוא אף יוצר מצב של התדיינויות רבות בשאלת הסמכות של אותה ערכאה.

בהצעת החוק הממשלתית המקורית הוצע לבטל את מרוץ הסמכויות אך בשל וטו של ועדת שרים לחקיקה, הדבר לא קרה. התוצאה היא שהחוק, לא משנה את המצב המשפטי בהקשר זה, שכן לזה שיגיש ראשון את הבקשה ליישוב סכסוך, שמורה הזכות לבחור, בתום תקופת עיכוב ההליכים, לאיזו ערכאה להגיש את התובענה.

יחד עם זאת, יש שטוענים כי החוק מאיץ את מרוץ הסמכויות מכיוון שאם עד לפני כניסה לתוקף של החוק היה צורך בהכנת כתב תביעה ובתשלום שכר טרחה, שממילא היו מגבילים ומעכבים את ההחלטה להגיש תביעה ו"לקנות סמכות" באחת הערכאות, כיום ניתן "לקנות" את הזכות לבחור ערכאה בסוף התהליך, בעלות של 100 ₪ בלבד – אגרת פתיחת בקשה ליישוב סכסוך ואף מבלי להיזקק לעו"ד ובתשלום שכ"ט.

• יחידות הסיוע אינן ערוכות מספיק ליישום החוק.

כניסת החוק לתוקף נקבעה ל- 9 חודשים לאחר חקיקתו לצורך היערכות יחידות הסיוע להפעלתו אך תקופה זו הוארכה בעשרה חודשים נוספים. משרדי הממשלה הרלוונטיים וחברי הכנסת התקשו להשלים את ההכנות באופן מלא לקראת כניסת החוק לתוקף.

בתקופה הראשונה לפעולת החוק באמת לא גויס כל כח האדם הדרוש, עובדים סוציאליים ועורכי דין ליחידות הסיוע. ולא הוקצה מקום פיזי לכל יחידות הסיוע בסמוך לערכאות השיפוטיות השונות, אולם כל הבעיות הללו נפתרו זה מכבר וכיום היחידות ערוכות ומיישמות את החוק ללא בעיות כפי שהיו בתחילה.

חשוב לזכור כי הציבור יכיר לאט לאט את החוק ואת המצב המשפטי החדש ובעצמו יבין שניתן להתחיל הליכים ליישוב סכסוך באופן עצמאי מבלי להידרש ליחידות הסיוע.

החוק אינו מושלם

החוק אינו נקי מפגמים! כאמור לעיל, הבעיה החמורה ביותר היא העובדה שלא בוטל מרוץ הסמכויות כפי שהצעת החוק הממשלתית המקורית, כמו גם ההצעות הפרטיות, ביקשו לעשות.

בנוסף, קיימות בחוק לאקוונות רבות. אחת מהן משמעותית. החוק לא נותן מענה במקרה בו הצדדים כבר קיימו הליך ליישוב סכסוך באופן עצמאי, למשל גישור, שלא צלח. גם במקרה זה, הם יצטרכו לעבור במסלול של בקשה ליישוב סכסוך. יש להניח כי עובדי יחידת הסיוע מקצועיים מספיק להבחין האם קיימת תקווה לבני הזוג לקיים הליך נוסף או שאין טעם בהמשך הניסיונות ואז יש להמליץ לבית המשפט על קיצור תקופת עיכוב ההליכים.

עניין נוסף שלא זכה לטיפול הוא התמיכה במעוטי יכולת. כיום, מאפשר חוק הסיוע המשפטי מימון למעוטי יכולת בתובענות בנושאי משפחה. כל עוד לא תוקנו תקנות הסיוע המשפטי, לא ניתן לקבל סיוע משפטי במימון מדינה להליכי יישוב סכסוכים כמו גישור או גירושין בשיתוף פעולה. משרד המשפטים הבין את הצורך בתיקון תקנות הסיוע המשפטי ואלו נמצאות בעבודה מול משרד האוצר. יש לקוות שהן יושלמו במהרה על מנת לאפשר למעוטי יכולת מימון הליכי יישוב סכסוכים ע"י המדינה ולא רק מימון תובענות. בינתיים, מתנהלים בסיוע המשפטי בהתאם לנוהל פנימי שהוכן והמאפשר מימון מסוים של הליכי גישור גם למעוטי יכולת.

מכל מקום, מדובר בחוק שנחקק כהוראת שעה למשך שלוש שנים. מנגנון זה בא כפתרון לבקשה שהועלתה באחד הדיונים שבוע לקראת חקיקת החוק. באותו דיון, הוצע לעשות פיילוט באזור מסויים בארץ על מנת לבחון את הפעלת החוק אולם בשל קוצר הזמנים עד פיזור

הכנסת, הוצע שהחוק יחוקק כהוראת שעה לשלוש שנים ובאופן זה יבוצע פיילוט בכל המדינה והשרים הממונים, משפטים ורווחה, מחויבים בדיווחים שנתיים לגבי התקדמות ביצוע החוק ועל מספר הבקשות ליישוב סכסוך שנפתחו ועל אלו שהסתיימו בהסכמה.

מכאן, שאנו נמצאים בתקופה של ניסיון. עם הזמן ותוך כדי יישומו, נלמד כולנו את הבעיות והפרצות בחוק וניתן יהיה לעדכן בתוך תקופה מסוימת על מנת להתאימו מחד למציאות ומאיך למטרתו הנשגבת – סיוע בידי משפחות ליישוב סכסוכים בדרכי שלום.

לסיכום

מטרת החוק היא, להכריח את הצדדים לנסות ליישב את הסכסוך בדרכים חלופיות על פני הכרעה שיפוטית וזאת בדרך של הקצאת משאבי מדינה לצורך מתן הסברים מאנשי מקצוע על השפעות ההליכים המשפטיים ועל האלטרנטיבות הקיימות ובמידת האפשר גם לסייע בהגעה להסכמות.

לכן, זהו חוק חברתי מהמעלה הראשונה, שכלל הנראה, יגרום לכך שסכסוכים רבים בין בני משפחה יסתיימו בדרכי שלום.

אין נתונים מדויקים על כמות תיקי הגירושין הנפתחים כל שנה. בתי הדין הרבניים מדווחים על מעל ל- 10,000 תיקים בכל שנה, בשנים האחרונות. בעלי דתות אחרות, או חסרי דת או יהודים שבחרים לא לפתוח הליך בבית הדין הרבני, מתגרשים בבתי המשפט ואין מידע על כמות המקרים הללו. בכל מקרה ברור שהרבה משפחות מתפרקות כל שנה ועשרות אלפי ילדים חווים תהליך מטלטל וטראומטי של גירושי הורים.

כבר עכשיו, אחרי שנה וחצי מאז הפעלת החוק, חלה ירידה של לפחות 50% בהליכים המשפטיים ומכאן שכמחצית מהילדים ילדים שהוריהם התגרשו, יעברו חוויה אחרת לחלוטין מילדיהם של מתגרשים המנהלים הליכים משפטיים ביניהם. ילדים אלו יגדלו באווירה חיובית יותר אשר הרוח של יישוב סכסוכים בדרכי שלום מובילה ומנחה אותם. כך נהפוך, באופן טבעי, לחברה טובה וסובלנית יותר.

אמיר זימן הינו מגשר, עו"ד ונוטריון העוסק ביישוב סכסוכים בכלל ובגישור משפחה ובגירושין בשיתוף פעולה בפרט.

נציג הפורום ליישוב סכסוכים של לשכת עו"ד בדיוני ועדת חוקה חוק ומשפט במסגרת הליכי חקיקת החוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה – 2014 והתקנת התקנות מכוחו.

טופס 1

(תקנה 2)

בקשה ליישוב סכסוך לפי תקנה 2 לתקנות להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה התשע"ו- 2016

תאריך _____ בבית המשפט לענייני משפחה ב _____ (או)
בבית הדין הרבני ב _____ (מחק את המיותר)

בעניין שבין המבקש/ת:

שם+משפחה: _____

מספר זהות: _____ מרחוב: _____ טלפון: _____

אם המבקש/ת מיוצג/ת על ידי בא כוח:

בא כוח המבקש/ת: _____ מרחוב: _____ טלפון: _____

פקסימילה: _____ דואר אלקטרוני: _____

לבין המשיב/ת:

מספר זהות: _____ מרחוב: _____ טלפון: _____

פקסימילה: _____ דואר אלקטרוני: _____

הואיל ונתגלע סכסוך ביני לבין _____, שהוא בן זוגי/הורה של ילדי/ילדי/אבי/אמי
(מחק/י את המיותר) אני פונה לערכאה השיפוטית בבקשה ליישוב הסכסוך בלא התדיינות
משפטית, ולהפניה ליחידת הסיוע שליד הערכאה השיפוטית.

למיטב ידיעתי, לא הוגשה בקשה ליישוב סכסוך ביני ובין המשיב אשר עודנה תלויה
ועומדת בערכאה זו או בכל ערכאה אחרת.

חתימת המבקש/ת